

عنوان: بررسی و مقایسه عوامل تنش‌زا و راهکارهای سازگاری مادران و پدران و کودکان عقب مانده ذهنی تحت پوشش مرکز

توانبخشی شهید اشرفی اصفهانی سازمان بهزیستی اصفهان در سال ۱۳۷۷

نام دانشجو: فرزانه فتوحی

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناس ارشد پرستاری (داخلی و جراحی)

استاد راهنما: مهین یزدانی

اساتید مشاور: سوسن ولیزاده، دکتر اصغر حمیدی

شماره پایان نامه: ۹۴

مقدمه: عقب ماندگی ذهنی یکی از عمده ترین مسائل جوامع بشری است. کودکان عقب مانده ذهنی نیازهای تکاملی و مراقبتی منحصر به فردی دارند و مشکلات عدیده ای برای خانواده و جامعه ایجاد می‌کنند. بسیاری از این خانواده ها به علت داشتن کودک عقب مانده ذهنی تحت تنشهای جسمی، روانی، اجتماعی و اقتصادی هستند و این اطفال تأثیر مداومی بر ساختار و عملکرد خانواده دارند. مادر و پدر به صورت مختلفی این تنشها را تجربه می‌کنند، اما ایشان می‌توانند با بهره‌گیری از آگاهی، مهارت و منابع به سازگاری بهتری دست یابند. بنابراین هدف این مطالعه شناسایی عوامل تنش‌زا و راهکارهای سازگاری والدین بوده که جهت غلبه بر مشکلات ضروری به نظر می‌رسد.

روش کار: پژوهش توصیفی مقایسه‌ای به منظور شناسایی و مقایسه عوامل تنش‌زا و راهکارهای سازگاری در مادران و پدران کودکان عقب مانده ذهنی تحت پوشش مرکز توانبخشی شهید اشرفی اصفهانی بودند که ۹۶ نفر از والدین به روش نمونه‌گیری غیرتصادفی برای مطالعه انتخاب شدند.

یافته‌ها: اکثر افراد مورد پژوهش نسبت به آینده کودک عقب مانده ذهنی نگران بودند. شدت عوامل تنش‌زای روانی در بیشترین درصد مادران در سطح متوسط، در حالیکه در بیشترین درصد پدران در سطح کم بود. تفاوت معنی‌دار آماری بین مادران و پدران از نظر شدت عوامل تنش‌زای روانی وجود داشت ($P < 0/05$). شدت عوامل تنش‌زای اجتماعی - اقتصادی در اکثر افراد پژوهش در سطح کم بود. اکثر افراد مورد پژوهش گاهی اوقات از شیوه‌های سازگاری استفاده می‌کردند. بین سن مادر هنگام تولد کودک عقب مانده ذهنی و شدت عوامل تنش‌زای روانی و بین جنس کودک و نحوه استفاده از راهکارهای سازگاری پدران ارتباط آماری معنی‌دار وجود داشت.

نتیجه‌گیری: نتایج حاصل نشان داد که شدت عوامل تنش‌زای روانی در مادران بیشتر از پدران و در استفاده از راهکارهای سازگاری متفاوت بودند اما از نظر عوامل تنش‌زای اجتماعی - اقتصادی تفاوتی در افراد مورد پژوهش وجود نداشت. با این وجود برای استفاده از راهکارهای سازگاری در ارتباط با کودک عقب مانده ذهنی و مشکلاتی که در خانواده ایجاد می‌شود، اغلب به کمک و حمایت همه جانبه نیاز دارند. گسترش و تعمیق ابعاد مختلف پرستاری جهت سازگاری مؤثر والدین در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: عوامل تنش‌زا، راهکارهای سازگاری، مادران و پدران کودکان عقب مانده ذهنی.